

i øvrigt på sager af generel karakter, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 2, stk. 1.

På en del forvaltningsområder, herunder navnlig inden for miljøretten, forekommer der tilfælde, hvor en afgørelse, der umiddelbart kun retter sig til en enkelt person, efter omstændighederne kan have betydelige virkninger i forhold til andre. Meddeles der f.eks. en fabrik tilladelse til udøvelse af en virksomhed, der medfører luftforurening, vil en sådan afgørelse kunne indebære betydelige følger for en mere eller mindre ubestemt kreds af omkringboende, der typisk ikke udtømmende lader sig individualisere og identificere. En del af denne personkreds vil undertiden kunne have en så væsentlig interesse i sagen og dens udfald, at de må anses for omfattet af den almindelige forvaltningsrets og dermed lovforslagets partsbegreb. I sådanne tilfælde medfører bestemmelsen i nr. 5, at myndigheden kan undlade at foretage partshøring af disse personer, forinden den pågældende afgørelse træffes, hvis forelæggelsen af oplysningerne ville være forbundet med væsentlige vanskeligheder.

Særligt inden for miljørettens område vil i øvrigt de, der berøres af en truffet afgørelse, i vidt omfang i kraft af udvidede regler om klageadgang være tillagt klageret. Indgives der en klage fra en klageberettiget, vil den pågældende herefter være således identificeret, at undtagelsesreglen i nr. 5 ikke længere finder anvendelse, og hovedreglen om partshøring i stk. 1 vil finde anvendelse i forhold til den pågældende i forbindelse med klageinstansens behandling af klagesagen.

Bestemmelsen i nr. 5 indebærer endvidere, at myndighederne kun vil have pligt til at tage initiativ til partshøring over for personer, der er således identificerede og individualiserede, at det med rimelighed kan forlanges, at myndighederne af egen drift retter henvendelse til dem under sagens behandling.

Endelig medfører bestemmelsen i nr. 5, at myndigheden er berettiget til at undlade høring af en part i en konkret forvaltningssag, der er fuldt ud identificeret og individualiseret, hvis det ikke uden væsentlige vanskeligheder er muligt at finde frem til parten, fordi den pågældendes bopæl eller opholdssted er ukendt.

Ifølge bestemmelsen i nr. 6 kan partshøring undlades på sagsområder, hvor der ved lov er fastsat særlige bestemmelser om parter eller andre interesseredes adgang til at varetage deres interesser i forbindelse med sagsbehandlingen.

Som anført ovenfor under pkt. 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget er der inden for visse forvaltningsområder fastsat specielle regler

om parternes medvirken under sagsforberedelsen. Ordningerne er normalt udformet specielt med henblik på at sikre, at parterne inddrages på den måde, der er mest hensigtsmæssig inden for netop disse forvaltningsområder. Til eksempel kan således nævnes reglerne om åstedsforretninger i forbindelse med vejekspropriationer i §§ 47 og 48 i loven om offentlige veje. Efter disse regler skal der bl.a. på et møde redegøres for den påtænkte ekspropriation og herunder over for den enkelte grundejer påvises, hvorledes de påtænkte foranstaltninger vil berøre netop hans ejendom, ligesom ejere og brugere m.v. har adgang til på stedet eller inden for en nærmere fastsat frist at fremkomme med bemærkninger eller ændringsforslag vedrørende de påtænkte foranstaltninger. Endvidere kan nævnes reglerne i skattestyrelseslovens §§ 3, 4 og 9, der bl.a. sikrer den skattepligtige en adgang til mundtlig forhandling, inden ligningskommissionen eller skatterådet træffer afgørelse i en klagesag.

Bestemmelsen i *stk. 3* indebærer dels, at der på sagsområder, hvor undtagelsesbestemmelsen i *stk. 2, nr. 1*, i almindelighed vil finde anvendelse, generelt kan træffes bestemmelse om, at forudgående partshøring kan undlades. Med hensyn til karakteren af de oplysninger og beskaffenheden af de sager, der typisk vil kunne henføres under bestemmelsen i *stk. 2, nr. 1*, henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse ovenfor. Bemyndigelsesreglen i *stk. 3* vil i denne forbindelse bl.a. kunne få praktisk betydning på områder, hvor sagsbehandlingen helt eller delvis foregår ved hjælp af elektronisk databehandling.

Bestemmelsen i *stk. 3* indebærer endvidere, at der på sagsområder, hvor undtagelsesbestemmelsen i *stk. 2, nr. 5*, i almindelighed vil finde anvendelse, generelt kan træffes bestemmelse om, at forudgående partshøring kan undlades. Med hensyn til rækkevidden af bestemmelsen i *stk. 2, nr. 5*, henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse ovenfor.

Til § 19

Bestemmelsen i lovforslagets § 19 indeholder en generel undtagelse fra myndighedens pligt til at foretage partshøring, inden der træffes afgørelse i en sag. Efter bestemmelsen kan partshøring navnlig undlades på områder, hvor afgørelsen ikke går ud på at gøre indgreb over for parten, og myndigheden efter anmodning fra parten kan ændre den trufne afgørelse til fordel for denne. Undlades partshøring i sådanne tilfælde, skal afgørelsen ledsages af de oplysninger, som parten ellers skulle